

Vallási néprajz Sepsiszentgyörgyön
1990. december 8–9.

Sepsiszentgyörgyön, Kovászna megye székhelyén négy országból mintegy ötven néprajzkutató — magyarok és románok — találkozott a *Vallásosság a közösségek mindennapjaiban és ünnepein* címet viselő tanácskozáson. Aligha szükséges hangsúlyozni, hogy egy esztendeje még legfeljebb titkos álmokban fordulhatott elő ilyen konferencia ötlete. Romániában évtizedek óta tiltott propagandának minősült a vallási színezetű népszokások és a vallási élet tudományos vizsgálata, nemhogy önálló kutatási ágazatnak tekintették volna. Van mit pótolni, ha a tiltásból eredő igen nagy kárral a szakemberek szembenéznek. Köztudott, hogy az erdélyi magyar népi kultúra milyen gazdag, tradicionális vallási életéről ugyanez mondható el, az már kevésbé ismert Magyarországon, hogy az ortodox román népi hitvilág szinte átszövi az egész hagyományos román műveltséget. De nemcsak ezek, még két történeti tény adott különös nyomatékot a konferenciának. Erdély a vallásbéke klasszikus földje. Európai viszonylatban elsők között, az 1568-i országgyűlésen hoztak törvényt a prédikálás szabadságáról. Igaz, később korlátozták, és nincs felekezet, amely ne hivatkozhatna múltbeli sérelmeire, de az nem vitatható, hogy a reformáció és az ellenreformáció korának összecsapásai kevésbé voltak súlyosak, mint más országokban. Ezzel magyarázható például az unitárius egyház fönmaradása vagy a szombatos szekta léte, de a római katolikus, a református és a román görögkeleti meg görögkatolikus, valamint szász evangélikus egyházszervezet és vallásosság is megőrzött másutt fel nem lelhető sajátságokat. A másik történeti tény a kisebbségi egyházak jelentékeny kultúraőrző szerepe. A kommunista eszmeiség alá került, államosított iskolák és a világszerte válsággal küzdő család nemzeti és erkölcsi nevelési feladataiból vállaltak részt az egyházak.

A konferencián elhangzó huszonegy előadás tárgya a fősoroltak mellett oly szerteágazó, hogy lehetetlen pontosan ismertetni. Leginkább a vallási élet ma is eleven jelenségeiről szoltak az előadók, akik közt nem csak főhivatású kutatók, hanem szép számmal lelkészek és pedagógusok is akadtak. Ők többnyire saját, hivatásbeli tapasztalataikat osztották meg a résztvevőkkel. Sok szó esett arról, miként viszonyuljanak az egyházak a néphöz és a népszokáshoz, és pontosan körvonalazódott, hogy a szakrális hagyomány Erdélyben sem csupán a parasztság kizárólagos tulajdona, hanem egyidejűleg több társadalmi rétegé. A konferenciát a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum és a veszprémi Laczkó Dezső (volt Bakonyi) Múzeum ez év elején fölveti, gyümölcsöző kapcsolata alapozta meg. Fő szervezői, *Gazda Klára*, valamint *Lackovits Emőke* ezekből az intézményekből kerültek ki. Ők rendezték a helyiek román ikongyűjteményéből és a veszprémiek által hozott, dunántúli szakrális tárgyakból egyidejűleg nyitott kiállításokat a Városi Képtárban. A rendezésben és a szervezésben a Veszprémi Akadémiai Bizottság, a sepsiszentgyörgyi művelődési szakigazgatás, a református és a római katolikus egyházközösség is részt vett. A nagymúltú erdélyi tudományos élet fokozatosan kapcsolódik vissza a nemzetközi és ezen belül a magyarországi tudomány vérkeringésébe. E folyamat egyik állomásaként példaadó volt a sepsiszentgyörgyi tanácskozás.

Kósa László